

Naziv studija: Studij pedagogije

Naziv kolegija: OBITELJSKA PEDAGOGIJA

Nastavnik: prof. dr. sc. Dubravka Maleš

Kontakt: dubravka.males@zg.htnet.hr

Četvrtak, 12-13; petak, 14-15 sati. tel. 6120-186.

ECTS-bodovi: 5

Jezik: hrvatski

Trajanje: 1 semestar/II. semestar/ljetni semestar

Status kolegija: obvezatni

Oblik nastave: predavanje i seminar

Uvjeti za upis kolegija: položeni kolegiji Osnove pedagogije, Povijest i filozofija pedagogije, Didaktičke teorije

Ciljevi kolegija:

Studenti bi trebali upoznati i usvojiti najnovije znanstvene spoznaje o utjecaju roditelja i cjelokupnog obiteljskog okruženja na odgoj i obrazovanje djeteta. Na temelju stečenog znanja od studenata se očekuje da razumiju dinamiku odnosa među članovima obitelji i njezin utjecaj na odgoj djeteta, da budu sposobni dijagnosticirati moguće uzroke odgojnih problema u obitelji te da su u stanju stečena znanja primijeniti u radu s obiteljima na njihovu uklanjanju, a u skladu s kompetencijama pedagoga.

Uloga kolegija u ukupnom kurikulumu:

U prvom semestru studenti slušaju temeljne kolegije nužne za razumijevanje pedagogije kao znanstvene discipline. U drugom semestru je naglasak na kolegijima koji se bave različitim odgojnim čimbenicima. U tom kontekstu kolegij Obiteljska pedagogija predstavlja polazište jer se bavi odgojnom ulogom obitelji, kao zajednice u kojoj dijete započinje život (dakle, prvi odgojni čimbenik) i na čije se djelovanje nastavlja svi drugi utjecaji.

Metode rada:

Osim predavanja i seminara, tijekom semestra planiraju se dvije posjete ustanovama čija je djelatnost vezana za rad s obiteljima. U seminaru se koriste filmovi, vode se diskusije, studenti iznose svoje osvrte na pročitane knjige ili dokumente te prezentiraju rezultate terenskog rada.

Obveze studenata:

Uz redovito pohađanje nastave te aktivno sudjelovanje u seminaru svi studenti su obvezni: prevesti najmanje 10 kartica teksta o obiteljskom odgoju s jednog od stranih jezika; a prema osobnom interesu odabrati usmenu prezentaciju na odabranu temu (studiju slučaja, pretraživanje na Internetu, rad na projektu, izradu popisa knjiga namijenjenih radu s roditeljima i samim roditeljima, i sl.).

Tjedni raspored rada:

1.

Uvod u kolegij (sadržaj, način rada, obaveze, literatura, podjela u grupe, podjela obveza) Obiteljska pedagogija (predmet, cilj, zadaci). Multidisciplinarnost, interdisciplinarnost i transdisciplinarnost u znanstvenom pristupu. Smjernice za izlaganje na seminaru.

2.

Obitelj – temeljna društvena zajednica

Određenje obitelji. O pojmovima obitelj, porodica, brak, srodstvo i sl. Odnos brak-obilježje; obitelj-društvo. Stanje obitelji u RH (odnos društva i obitelji; nezaposlenost; uloga žene; razvod; odgojna uloga obitelji; u kom se pravcu razvija obitelj u Hrvatskoj).

3.

Obitelj se mijenja zajedno s društvom

Promjene u obitelji tijekom povijesti. Kriza suvremene obitelji. Nova uloga žene i muškarca u obitelji i društvu. Podruštvljavanje obiteljskih uloga. Obitelj kao etička zajednica. Alternative obiteljskog života. Obiteljska politika i demografska kretanja u RH.

4.

Obitelj kao odgojna zajednica

Određenje obiteljskog odgoja - obiteljski odgoj u širem i užem značenju. Obiteljski odgoj kao odraz cjelokupnih društvenih odnosa. Značenje obiteljskog odgoja za razvitak dječje ličnosti. Kriza obiteljskog odgoja u razvijenom svijetu. Prava roditelja i prava djeteta. Granice roditeljskih prava. Pravo države i pravo obitelji.

5.

Obiteljska klima i njezin utjecaj na razvoj djeteta

Odgojno funkcionalna/disfunkcionalna obitelj. Psihodinamika obiteljskih odnosa. Ličnost roditelja, partnerski odnosi, odnos roditelj-dijete. Stilovi odgoja u obitelji i ponašanje djeteta - autoritarni, popustljivi i demokratski stil odgoja roditelja. Poželjno ponašanje roditelja – ljubav, privrženost i kontrola. Disciplina i autoritet roditelja. Odgojni postupci roditelja i dob djeteta. Roditelji i adolescenti.

6.

Djeca bez roditeljske skrbi

Posjeta Dječjem domu.

7.

Roditeljstvo

Koncept i dimenzije roditeljstva. Motivacija za roditeljstvo. Determinante roditeljskog ponašanja (karakteristike roditelja, karakteristike djeteta, kontekstualni činitelji) Dimenzije roditeljstva (skrb i poticanje rasta i razvoja; kontrola). Pretpostavke uspješnog roditeljstva - znanje, stavovi prema djetetu, obitelji, partneru..., motivacija za roditeljstvo, kvaliteta, vještine, mreža društvene podrške. Društvena podrška obiteljima te roditeljima u odgoju i obrazovanju djece. Tipovi roditeljstva. Problemi suvremenog roditeljstva (siromaštvo, ravnoteža između rada u obitelji i izvan obitelji, djeca u društvenoj skrbi...). Roditeljstvo usvojene djece

8.

Obitelji s jednim roditeljem

Vrste obitelji s jednim roditeljem i njihov psihosocijalni status. Djeca u obiteljima razvedenih roditelja. Smrt roditelja. Odgoj djeteta u jednoroditeljskim obiteljima. Rastava braka roditelja i moguće posljedice na dijete..

9.

Uloga majke i oca u odgoju djeteta

Odnos majka-dijete odnosno otac-dijete kao predmet znanstvenih istraživanja. Odnos oca i majke prema sinovima i kćerima. Utjecaj stavova, ponašanja i zaposlenosti majke na dijete. Teorije o ulozi oca u razvoju djeteta. Otac i usvajanje uloge spola. Posljedice odsutnosti oca na razvoj djeteta.

10.

Priprema za partnerske odnose i roditeljstvo

Socijalni, psihološki, zdravstveni, pedagoški i ekonomski razlozi za pripremu mladih za partnerske odnose i roditeljstvo. Različite koncepcije spolnog odgoja u svijetu. Oblici, metode i sadržaji rada na pripremi mladih za partnerske odnose i roditeljstvo.

11.

Posjeta ustanovi za rad s mladima na planiranju obitelji

12.

Roditelji i usvajanje uloge spola

Određenje pojmova kao što su spolni identitet i uloga spola. Teorije o usvajanju uloge spola – teorije identifikacije, teorije socijalnog učenja i kognitivno razvojna teorija. Uloga roditelja istog i različitog spola u procesu usvajanja uloge spola kod djeteta. Proces usvajanja uloge spola i odsutnost roditelja istog spola. Spolno tipiziranje. Spolni stereotipi.

13.

Dijete kao žrtva narušenih obiteljskih odnosa

Obitelj kao sustav. Psihodinamika odnosa u obitelji. Psihosocijalni obrambeni mehanizmi i njihova štetnost. Richter-ova podjela psihosocijalnih obrambenih mehanizama.

14.

Nasilje roditelja nad djecom

Definiranje nasilja i zlostavljanja. Vrste zlostavljanja roditelja – tjelesno, emocionalno i seksualno te zanemarivanje. Strategije prevencije nasilja i zlostavljanja u obitelji. Analiza dokumenata.

15.

Zaključna razmatranja

Analiza ostvarenog i vrednovanje pojedinih segmenata kolegija (sadržaj, metode rada, odnos profesor-student, samovrednovanje vlastitog doprinosa uspješnosti nastave...).

Literatura:

Obvezatna:

1. Brajša, P. **Očevi, gdje ste?** Zagreb: Školske novine, 1995.
2. Gordon, T. (1996) **Škola roditeljske djelatnosti**. Zagreb: Poduzetništvo Jakić.
3. Maleš, D. (1988) **Obitelj i uloga spolova**. Zagreb: Školske novine.
4. Zlostavljanje u obitelji. *Dijete i društvo*. Vol. 3, br. 1-2, 2001.

Dopunska:

1. Janković, J. (2004) Pristupanje obitelji. Zagreb: Alinea.
2. Juul, J. (1996) Vaše kompetentno dijete. Zagreb: Educa.
2. Prekop, J. (1997) Mali tiranin. Zagreb: Educa.
3. Winkel, R. (1996) Djeca koju je teško odgajati. Zagreb: Educa.

4. Houghugh, M.; Long, N. (eds.) (2005.) Handbook of parenting: Theory, research and practice. SAGE

Završni ispit: usmeni. Pri donošenju konačne ocjene uzimaju se u obzir i rezultati rada na seminaru odnosno pismenih radova studenta.

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta: Na kraju semestra studenti vrednuju (anonimno) pojedine aspekte kolegija – sadržaj, metode rada, odnos profesora i studenata te vlastiti doprinos kvaliteti nastave.